

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR HEALTH AND FOOD SAFETY

Directorate G - Crisis management in food, animals and plants Unit
G3 - Official controls and eradication of diseases in animals

Brusel
SANTE G3 (29.04.2020)

SANTE/7113/2015 - Rev 12

PRACOVNÝ DOKUMENT

Strategický prístup manažmentu boja proti Africkému moru ošípaných v EU

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel,
BELGIQUE/BELGIË - Tel. +32 229 91 111 Office: F101 03/064 Telephone (direct line): + 32 2 29
94361

Tento dokument nemusí nevyhnutne predstavovať stanovisko útvarov Komisie

Upozorňujeme, že tento dokument bol vytvorený len pre informačné a konzultačné účely. Nebol prijatý ani žiadnym spôsobom schválený Európskou Komisiou a nemá sa považovať za reprezentáciu názorov útvarov Komisie. Európska Komisia nezaručuje presnosť poskytnutých informácií, ani nenesie zodpovednosť za ich použitie.

Strategický prístup k manažmentu boja proti Africkému moru ošípaných v EU – revidované revidované vo februári 2020

1) Úvod

Strategický prístup k manažmentu boja proti Africkému moru ošípaných v EU (Strategický prístup k AMO) bol vyvinutý s cieľom vytvorenia harmonizovaných opatrení v odpovedi na epidemiologickú situáciu v súvislosti s Africkým morom ošípaným (AMO) v EU.

Strategický prístup k AMO je zameraný na všetky členské štáty EÚ.

Je určený na prevenciu šírenia choroby a prípadne jej odstránenie v postihnutých oblastiach. Tento cieľ by sa mal dosiahnuť použitím harmonizovaných opatrení, prispôbujúcich špecifickosti každého členského štátu, čo sa okrem iného týka metapopulácie diviakov a stád ošípaných.

Oblasti, v ktorých by sa kontrolné opatrenia uvedené v tomto dokumente majú uplatňovať, by mali byť určené na základe hodnotenia rizika. Tieto oblasti sa neprekrývajú s oblasťami s obmedzením, ktoré sú uvedené vo Vykonávacom rozhodnutí Komisie č. 2014/709/EÚ, ktoré sú určené pre administratívnu regionalizáciu a manažment nákazy. V tomto dokumente je jasne uvedené, kde sa kontrolné opatrenia v oblastiach obmedzenia musia uplatňovať, ako sa uvádza vo Vykonávacom rozhodnutí Komisie č. 2014/709/EÚ.

Strategický prístup sa môže v jednotlivých členských štátoch líšiť, podľa oblastí (bez výskytu alebo v infikovaných) a na infikovanom území na základe času výskytu choroby v danej oblasti. Preto sa na každú oblasť budú vzťahovať opatrenia na zabránenie zavlečenia alebo kontrolu, eradikáciu alebo obmedzenie choroby u voľne žijúcej zveri, proporcionálne podľa úrovne rizika vymedzenej každým členským štátom, veterinárnej infraštruktúry a národnej legislatívy.

Infikované oblasti: strategický prístup k AMO poskytuje usmernenia k snahe o eradikáciu choroby u diviakov v novoinfikovaných oblastiach a na eradikáciu AMO v infikovaných oblastiach, kde tento prvý pokus nebol úspešný.

Oblasti bez výskytu: osobitné odporúčané opatrenia sa plánujú na manažment populácie diviačej zveri v členských štátoch bez výskytu choroby a v oblastiach bez výskytu v už postihnutých členských štátoch, ako aj na zabránení zavlečenia tejto choroby do populácie diviakov do novoinfikovanej oblasti.

Pri manažmente diviakov v oblastiach bez výskytu AMO by sa mali zohľadniť dva rizikové faktory: (i) vzdialenosť oblastí bez výskytu choroby od infikovaných oblastí; (ii) rozšírenie na dlhšie vzdialenosti spôsobené takzvaným ľudským faktorom. Prvý faktor môže riadiť príslušný orgán na základe právnych predpisov EÚ (ak je to relevantné), hodnotenia rizika prispôbeného miestnym podmienkam a vnútroštátnym právnym predpisom každej krajiny. Ľudský faktor možno manažovať pomocou iných nástrojov, ako sú: informačné kampane, školenia a informovanie všetkých zainteresovaných strán o rizikách súvisiacich s výskytom AMO v oblasti (príloha I a II).

Každá krajina by sa mala na základe pripravenosti rozhodnúť, ktoré činnosti sa majú vykonávať. Stojí za to udržiavať vysokú úroveň pasívneho dohľadu na celom území štátu.

Okrem odporúčaných opatrení v rámci strategického prístupu sa uplatňujú aj dodatočné právne požiadavky založené na epidemiológii choroby a iných zavedených opatreniach, napríklad zmanažment ochranných pásiem a pásiem dohľadu po zistení ohniska nákazy v chove domácich ošípaných, infikovanej oblasti¹ v prípade zistenia prvého prípadu AMO v populácii diviakov alebo predpokladaných opatrení v rámci regionalizácie AMO² v EÚ. Platí to aj pre osobitné právne požiadavky členských štátov.

Opatrenia, týkajúce sa manažmentu diviacej zveri sú určené pre všetky členské štáty EÚ s cieľom zabezpečiť základ pre koherentný prístup k manažmentu voľne žijúcej zveri. Aj pri absencii AMO sa vyžaduje dlhodobé plánovanie za účelom kontroly metapopulácií diviakov³ a zabezpečenie optimálnej spolupráce s národnými orgánmi zapojenými do ochrany voľne žijúcich druhov zveri.

Za týmto účelom by sa mali vypracovať Národné akčné plány na manažment voľne žijúcich diviakov v súvislosti s prevenciou, kontrolou a eradikáciou AMO vo všetkých členských štátoch EÚ podľa potreby, ako je ustanovené v prílohe IV.

V prílohe I sú uvedené kľúčové informácie prispôbosené rôznym cieľovým skupinám v súvislosti s AMO; tieto by mali vytvárať základnú líniu pre vytvorenie Národných kampaní na zvýšenie povedomia.

V prílohe II sú zdôraznené hlavné opatrenia, ktoré by sa mali zaviesť v členských štátoch bez výskytu AMO.

Príloha III v tabuľke sumarizuje hlavné opatrenia AMO na manažment populácie diviakov v kontexte kontrolných opatrení AMO, ktoré sú opísané v **sekcii 3** tohto dokumentu

Opatrenia stanovené v tomto Strategickom prístupe by sa mali uplatňovať do konca roka 2022 a mali by sa preskúmať na základe vývoja epidemiologickej situácie a vedeckých zistení.

2) Opatrenia v súvislosti s AMO, ktoré sa týkajú domácich ošípaných minimálne v oblastiach stanovených Rozhodnutím 2014/709/EU

2.1.1. Chovy ošípaných sú klasifikované do troch kategórií:

1. Nekomerčné chovy (NCF): chovy, v ktorých sú ošípané chované len na výkrm pre vlastnú spotrebu a ošípané ani žiadne produkty z nich neopúšťajú chov.

2. Komerčné chovy (CF): chovy, ktoré predávajú ošípané, premiestňujú ošípané na bitúnok alebo premiestňujú produkty z ošípaných mimo chov.

3. Vonkajšie chovy: chovy, v ktorých sú ošípané dočasne alebo trvalo chované pod holým nebom.

2.1.2. Minimálne požiadavky na biologickú bezpečnosť pre každú kategóriu sú definované nasledovne:

I – Kritériá biologickej bezpečnosti pre nekomerčné chovy (NCF):

a) Zákaz skrmovania potravinových odpadov a odstraňovanie vedľajších živočíšnych produktov v súlade s Nariadením (EK) č. 1069/2009.

b) Zákaz kontaktu medzi ošípanými z nekomerčných chovov, ošípanými z ostatných chovov a voľne žijúcich ošípaných alebo diviakov. Ošípané majú byť držané tak, aby nenastal priamy ani nepriamy kontakt s ošípanými z iných chovov alebo ošípanými z priestoru mimo chovov ani s diviачou zverou.

- c) Zákaz kontaktu s akoukoľvek časťou diviakov (vrátane ulovených alebo mŕtvych diviakov/mäsa/vedľajších živočíšnych produktov).
- d) Vlastník (alebo držiteľ) by mal prijať primerané biohygienické opatrenia ako sú prezliekanie oblečenia a prezutie sa pri vstupe do stajne a pri odchode z nej. Dezinfekcia sa má vykonať pri vstupe do chovu a do stajne.
- e) Nesmie sa vykonávať žiadna poľovnícka činnosť 48 hodín pred kontaktom s ošípanými.
- f) Zákaz vstupu do chovu (stajne) nepovolaným osobám/vozidlám. Musí sa viesť evidencia o osobách a vozidlách, ktoré majú prístup na miesta, kde sú držané ošípané.
- g) Domáce zabíjačky sú povolené len so súhlasom veterinárnej správy.
- h) Zákaz chovu prasníc a kancov používaných na reprodukciu v chove (toto sa netýka komerčných chovov).
- i) Komerčne obchodované plodiny, zelenina, seno a slama majú veľmi nízku schopnosť obsahovať a zachovávať infekčný vírus AMO. Ak sa používanie lokálne zberanej trávy a slamy považuje za riziko v prevládajúcich miestnych podmienkach, mali by sa aplikovať nasledovné podmienky:
- Zákaz kŕmenia ošípaných čerstvou trávou alebo obilím. Kŕmenie je možné iba ak bolo ošetrené za účelom inaktivácie vírusu AMO alebo skladované (mimo dosahu diviacej zveri) najmenej 30 dní pred kŕmením.
  - Zákaz používania slamy na podstielku ošípaných. Podstielanie je možné iba ak je slama ošetrená za účelom inaktivácie vírusu AMO alebo skladovaná (mimo dosahu diviacej zveri) najmenej 90 dní pred jej použitím.
- j) Budovy fariem by mali:
- byť postavené tak, aby žiadne diviaky alebo iné zvieratá (napr. psy) nemali prístup do stajne.
  - Umožňovať dezinfekciu (alebo výmenu) obutia a ošatenia pri vstupe do stajne.

II – Kritériá biologickej bezpečnosti pre komerčné farmy:

- a) Rovnaké ako pre nekomerčné chovy plus nasledujúce kritériá:
- b) Oplotenie minimálne stajní a priestorov, kde sa uskladňuje krmivo a podstielka.
- c) Plán biologickej bezpečnosti by mal byť schválený alebo odporúčaný veterinárnou autoritou podľa profilu farmy a národnej legislatívy. Tento plán biologickej bezpečnosti by mal obsahovať minimálne:
- Ustanovenie čistých/špinavých častí pre personál podľa typológie farmy (napr. šatne, sprchy, jedáleň),
  - Ak je potrebné tak preskúmanie/posúdenie logistických opatrení na vstup nových zvierat na farmu,
  - Stanovenie a používanie podrobných postupov na dezinfekciu vozidiel, kontaminovaných predmetov a pravidiel osobnej hygieny.
  - Stanovenie pravidiel pre konzumáciu potravín pracovníkmi na mieste a zákaz držania ošípaných v domácnostiach pracovníkov, ak je to vhodné.
  - Špecializovaný a opakovaný program školení pre všetkých pracovníkov na farme.
  - Preskúmanie/posúdenie logistických opatrení na zabezpečenie správneho oddelenia výrobných jednotiek. Zabránenie kontaktu (priameho alebo nepriameho) ošípaných s vedľajšími živočíšnymi produktami a ostatnými výrobnými jednotkami.
  - Základný vnútorný audit alebo zhodnotenie opatrení na posilnenie biologickej bezpečnosti.

III – Kritériá biologickej bezpečnosti pre vonkajšie chovy: Chov ošípaných pod holým nebom je zakázaný.

2.1.3. Inšpekcie a kontrolný režim

Inšpekcie a kontrolu musia vykonávať úradní veterinárni lekári alebo zmluvní (určení) veterinárni lekári veterinárnych služieb. Títo sú školení podobne ako chovatelia ošípaných.

Inšpekcie chovov sa musia vykonávať minimálne raz ročne v oblastiach uvedených v Prílohe Rozhodnutia Komisie č. 2014/709/EU. Táto oblasť sa môže dodatočne rozšíriť na základe posúdenia rizika, ktoré vykoná kompetentný orgán. Inšpekcia znamená, že poverený veterinárny lekár vykoná veterinárny rozhovor s chovateľom a prehliadne a vyšetrí ošípané. V prípade podozrenia odoberie vzorky na laboratórne vyšetrenie. Počas prehliadky veterinárny lekár skontroluje identifikáciu ošípaných, biologickú bezpečnosť chovu a overí údaje od majiteľa (držiteľa) ošípaných. Kontroly sa vykonávajú v celej krajine. Kontroly budú založené na posilnenom pasívnom dohľade (kontrola ošípaných plus odobratie vzoriek na AMO, ak je to potrebné).

2.1.4. Opakované kampane na rozšírenie povedomia zamerané na chovateľov (najmä z nekomerčných chovov) by sa mali vykonať minimálne za účelom informovania o stratégii a úlohe chovateľov, aby sa podporilo ich plné nasadenie pri uvádzaní pravidiel biologickej bezpečnosti, rýchlych hlásení a ich účasti pri dohľade.

2.1.5. Odber vzoriek na laboratórne vyšetrenia sa majú vykonávať:

- a) V prípade klinických príznakov AMO (napr. horúčka alebo hemoragické lézie). Ak je to nevyhnutné, mali by sa opakovane odobrať vzorky na vylúčenie AMO pri objavení sa špecifických klinických príznakov.
- b) Každý týždeň a v každej výrobnjej jednotke formou virologického testovania minimálne prvých dvoch úmrtí (odstavčiat alebo ošípaných starších ako 2 mesiace).
- c) Keď sa pri domácich zabíjačkách objavia ante alebo post-mortem príznaky vzbudzujúce podozrenie na AMO (minimálne v oblastiach na ktoré sa vzťahuje Rozhodnutie Komisie EU č. 2014/709/EU).

2.1.6. Laboratórne skriningové testovanie

- Vždy sa musí vykonať PCR z krvi a orgánov za účelom skorej diagnostiky a potvrdenia AMO.
- Ab-ELISA: dobrovoľné, ak je to epidemiologicky relevantné (napr. pre výskumné účely alebo v momente zavlečenia AMO).
- IPT (imunoperoxidázový test): potvrdzujúci test na určenie protilátok AMO buď v sére alebo v exsudáte vzoriek tkanív.

2.1.7. Územie, kde sa majú zaviesť opatrenia

Pokiaľ nie je uvedené inak, opatrenia sa majú zaviesť v oblastiach uvedených v Prílohe k Rozhodnutiu Komisie (EU) č. 2014/709/.

3) Opatrenia v súvislosti s AMO, ktoré sa týkajú manažmentu diviačej populácie

Populácia diviakov zohráva dôležitú úlohu pri šírení a pretrvávajúcom Africkému moru ošípaných. Primeraný manažment populácie diviakov¹ v oblastiach postihnutých aj nepostihnutých touto chorobou má prvoradý význam a vyžaduje si vypracovanie spoločnej stratégie.

Poľovnícke postupy by sa mali prispôbiť epidemiologickému vývoju AMO vzhľadom na ich dopad na populáciu diviakov.

Osobitná pozornosť by sa mala venovať vyhľadávaniu kadáverov v novoinfikovaných oblastiach. Prvé nájdené kadávery zvyčajne nepredstavujú aj prvé prípady choroby v tejto oblasti, preto je potrebné posilniť pasívny dohľad a testovanie všetkých kadáverov diviakov na základe analýzy rizika v každej krajine.

Ako sa uvádza v prílohe II, manažment diviakov si vyžaduje spoluprácu veterinárnych služieb s inými zainteresovanými stranami, ako sú orgány lesného hospodárstva, environmentálne orgány a poľovníci, a je nevyhnutná pre prevenciu, včasné odhaľovanie a kontrolu AMO. Opatrenia prijaté v rámci uvedenej stratégie budú musieť byť zlučiteľné s právnymi predpismi EÚ v oblasti životného prostredia, poľovníctva a veterinárnej legislatívy (európskej a národnej) vrátane požiadaviek na ochranu prírody a riadne posúdené z hľadiska vedeckého základu, vplyvu a účinnosti.

Manažment diviakov v súvislosti s AMO sa má vykonávať v nasledovných oblastiach:

- (i) Vo všetkých oblastiach štátu
- (ii) V oblastiach bez výskytu AMO
- (iii) V oblastiach bez výskytu AMO hraničiacich s infikovanými oblasťami
- (iv) V infikovaných oblastiach (na eradikáciu AMO)
- (v) V infikovaných oblastiach (na kontrolu AMO)

Prístup v jednotlivých oblastiach by sa mal líšiť podľa času, kedy bola choroba prítomná v danej oblasti. Rôzne fázy infekcie možno identifikovať prostredníctvom kontinuálneho systému pasívneho dohľadu za účelom včasného zistenia AMO u diviakov spolu s testovaním ulovených diviakov.

V týchto oblastiach by sa mala zohľadniť aj existujúca dynamika populácie diviakov, distribúcia, hustota, existencia prírodných alebo umelých bariér a environmentálne a klimatické rozdiely.

Hlavné opatrenia by sa mali vykonávať nasledovne:

3.1.1. Opatrenia vo všetkých oblastiach štátu

Postupy riadenia chovu diviakov by mali byť zamerané na zníženie hustoty populácie diviakov. Vo všetkých oblastiach sa uplatňujú nasledujúce body na kontrolu populácie diviakov:

- a) Trvalé kŕmenie diviakov je zakázané.
- b) Vnadenie je povolené (kŕmenie, ktoré nie je za účelom udržania populácie diviakov, obmedzené

---

¹ Vestník¹ EFSA (EFSA Journal) 2018; 16(11):5494

množstvo potravy iba na prilákanie diviakov za účelom lovu alebo odchytu, nesmie presiahnuť 10kg/km²/mesiac)

- c) Podporuje sa cieleň lov zameraný sa na dospelé diviačice a lanštiačky - veková štruktúra ulovenej zveri by mal byť vyvážená medzi samce a samice (50%/50%). Prioritou pri dosahovaní kvót by mal byť lov dospelých diviačíc a lanštiačok.
- d) V súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi sa na dosiahnutie cieľa strategického prístupu môže použiť dodatočné technické vybavenie na lov.
- e) Uplatňujú sa minimálne požiadavky biologickej bezpečnosti pre poľovníkov (pozri bod 3.1.6.).

3.1.2 Opatrenia v oblastiach bez výskytu AMO

V oblastiach bez výskytu AMO je nakladanie s kadávermi nájdených mŕtvych diviakov ponechané na kompetentný orgán veterinárnej starostlivosti. Avšak dôležité je odobrať vzorky z kadáverov uhynutých diviakov na vyšetrenie AMO - podľa posúdenia rizika zo strany príslušného orgánu. V každom členskom štáte by poľovníci mali byť vyškolení, aby vedeli o existencii choroby a o najvhodnejších postupoch v prípade nájdenia podozrivého kadáveru. Ak lov diviakov nie je v kompetencii príslušného orgánu štátnej správy, ale v kompetencii inej organizácie (napr. poľovníci alebo asociácie životného prostredia) mali by organizácie navzájom spolupracovať.

- a) Dohľad (kľúčové opatrenie):
  - i. Zásada odberu vzoriek by mala byť založená na posilnenom pasívnom dohľade: nájdené kadávery diviakov (vrátane usmrtených diviakov na ceste) a choré diviaky sa musia testovať na AMO s použitím metódy PCR.
  - ii. Odporúča sa, aby sa vzorky doručili do laboratória čo najskôr maximálne do 48 – 72 hodín od odberu vzoriek.
- b) Lov za účelom zníženia denzity diviačej populácie
- c) Lov vrátane odchytu do pascí by sa mal podľa potreby riešiť spoluprácou medzi príslušným orgánom a zodpovednými organizáciami.⁸
- d) Na základe vyššie uvedených bodov sa odporúča testovanie ASF u ulovených zvierat a ak sú výsledky negatívne jatočné telá môžu byť použité na osobnú spotrebu.
- e) Príslušný orgán sa zaoberá používaním oplotenia.²

3.1.3. Opatrenia v oblastiach bez výskytu AMO hraničiacich s infikovanými oblasťami

Ak lov diviakov nie je v kompetencii príslušného orgánu štátnej správy, ale v kompetencii inej organizácie (napr. poľovníci alebo asociácie životného prostredia) mali by organizácie navzájom spolupracovať.

a) Dohľad (kľúčové opatrenie):

- i. Zásada odberu vzoriek by mala byť založená na posilnenom pasívnom dohľade: nájdené kadávery diviakov (vrátane usmrtených diviakov na ceste) a choré diviaky sa musia testovať na AMO s použitím metódy PCR.
- ii. Aktívne dohľadovanie kadáverov diviakov (vyškoleným personálom) s cieľom posilniť pasívny dohľad.
- iii. Odporúča sa, aby sa vzorky čo najskôr doručili do laboratória maximálne do 48 – 72 hodín od odberu vzoriek.

b) Vnadenie je povolené za účelom odchyty a lovu diviakov.

c) Intenzívny lov za účelom zníženia denzity diviakov.

d) Spoločné a individuálne poľovačky sú povolené.

e) Podporovaný je manažment diviakov za účelom zníženia populácie diviakov (vrátane verejného a súkromného sektora) - poľovníci sa považujú za súčasť stratégie.

f) Zavedenie biologickej bezpečnosti v poľovných revíroch (poľovné revíry splňajú predpísané opatrenia biologickej bezpečnosti schválené príslušným orgánom) (pozri bod 3.1.6.).

g) Odchyt za účelom usmrtenia, lovu a testovania na AMO sú povolené, jatočné telá ulovených diviakov na osobnú spotrebu môžu byť uvoľnené, ak sú výsledky laboratórneho vyšetrenia negatívne.

h) Príslušný orgán sa v spolupráci s inými príslušnými organizáciami zaoberá usmrcovaním, lovom a odchytom diviakov.

i) Používanie oplotenia by mal riešiť príslušný orgán v spolupráci s inými príslušnými organizáciami.

j) Likvidácia všetkých nájdených kadáverov diviakov podľa usmernení príslušného orgánu.

k) Opatrenia v oblastiach by mal riadiť príslušný orgán podľa osobitných postupov.

3.1.4. Opatrenia v infikovaných oblastiach za účelom eradikácie choroby

Pasívny dohľad vám pomôže určiť, v ktorej fáze epidémie sa nachádzate (napr. znížená fáza, keď nachádzate menej tiel mŕtvych diviakov). Zákaz lovu by sa mal chápať ako opatrenie na zabránenie šírenia kontaminácie. Lov všetkých druhov, rovnako ako všetky činnosti v lese by mali byť zakázané. V praxi sa nesmú vykonávať žiadne činnosti v oblasti (oblastiach) až do poklesu epidemiologickej krivky a identifikácie prostredníctvom nepretržitého systému pasívneho dohľadu. Ploty¹⁰ môžu obmedziť pohyb diviakov, čím prispievajú k spomaleniu šírenia choroby. Mali by sa zohľadňovať právne predpisy v oblasti životného prostredia, či už vnútroštátne alebo na úrovni EÚ.

- a) Dohľad (kľúčové opatrenie):
- I. Zásada odberu vzoriek by mala byť založená na posilnenom pasívnom dohľade: nájdené kadávery diviakov (vrátane usmrtených diviakov na ceste) a choré diviaky sa musia testovať na AMO s použitím metódy PCR.
  - II. Aktívne dohľadávanie kadáverov diviakov (vyškoleným personálom) s cieľom posilniť pasívny dohľad.
  - III. Odporúča sa, aby sa vzorky čo najskôr doručili do laboratória maximálne do 48 – 72 hodín od odberu vzoriek.
- b) Vnadenie je povolené za účelom odchyty a lovu diviakov.
- c) Úplný zákaz poľovníckych aktivít až kým sa nezníži fáza epidémie. Skupina odborníkov určí, kedy by mohlo dôjsť ku koncu fázy epidémie.
- d) Zákaz spoločných poľovačiek
- e) Opatrenia biologickej bezpečnosti v poľovných revíroch sa musia uplatňovať na všetky osoby, ktoré vyhľadávajú kadávery uhynutých diviakov a manipulujú s nimi (napr. zamedzenie novej kontaminácie vozidiel, dvorov a domov).
- f) Obmedzený prístup osôb do infikovanej oblasti. V tejto oblasti sa môže zdržiavať iba oprávnený personál. Prístup na poľnohospodársku pôdu môže byť povolený na základe výnimiek.
- g) Špeciálna odborná príprava pre poľovníkov s cieľom znížiť pravdepodobnosť ďalšieho šírenia vírusu v životnom prostredí a do neinfikovanej oblasti.
- h) V každom poľovnom revíri v infikovanej oblasti by mali byť kontajnery na skladovanie kadáverov diviakov. Na každom skladovacom mieste musia byť k dispozícii prostriedky na čistenie a dezinfekciu.
- i) Odchyt za účelom usmrtenia a testovania na AMO sú povolené
- j) Usmrtenie diviakov prostredníctvom vyškolených poľovníkov umožňuje eradikáciu endemickej fázy (po fáze epidémie) a vykonáva sa pod dohľadom príslušného orgánu.
- k) Zákaz jatočného opracovania tiel zvierat (nevyvrhovanie). Ulovený diviak sa vloží do plastových vriec, aby sa minimalizovalo riziko šírenia telesných tekutín.
- l) Laboratórne vyšetrenie všetkých nájdených mŕtvych a ulovených diviakov na AMO. Všetky ulovené diviaky vyšetriť na prítomnosť vírusu AMO (PCR vyšetrenie) a na výskyt protilátok.
- m) Likvidácia všetkých kadáverov
- n) Oplotenie by sa malo vykonávať vo vymedzených oblastiach. Včasné postavenie plotov za účelom spomalenia rýchlosti šírenia choroby a predvídanie epidemiologickej vlny. Určené na spomalenie šírenia choroby. Malo by sa realizovať v súlade so životným prostredím EÚ.

3.1.5. Opatrenia v infikovaných oblastiach za účelom kontroly choroby

Oblasť, v ktorej sa choroba vyskytuje a kde sa už neuplatňujú osobitné opatrenia opísané v bode 3.1.4.

a) Dohľad (kľúčové opatrenie):

I. Zásada odberu vzoriek by mala byť založená na posilnenom pasívnom dohľade: nájdené kadávery diviakov a choré diviaky sa musia testovať na AMO s použitím metódy PCR.

II. Aktívne dohľadávanie kadáverov diviakov (vyškoleným personálom) s cieľom posilniť pasívny dohľad.

b) Vnadenie je povolené za účelom odchyту a lovu diviakov.

c) Lov za účelom odberu vzoriek na laboratórne vyšetrenie

d) Pri love a odstraňovaní kadáverov sa musia uplatňovať minimálne požiadavky biologickej bezpečnosti v poľovných revíroch (pozri bod 3.1.6).

e) Odchyt a laboratórne vyšetrenie na AMO sú povolené, jatočné telá ulovených diviakov na osobnú spotrebu môžu byť uvoľnené, ak sú výsledky laboratórneho vyšetrenia negatívne.

f) Usmrcovanie diviakov prostredníctvom vyškolených poľovníkov

g) Laboratórne vyšetrenie všetkých nájdených mŕtvych a ulovených diviakov na AMO. Všetky ulovené diviaky vyšetrit' na prítomnosť vírusu AMO (PCR vyšetrenie) a na výskyt protilátok.

h) Likvidácia všetkých tiel odchytených alebo ulovených diviakov ak sú výsledky laboratórneho vyšetrenia pozitívne.

i) Likvidácia všetkých kadáverov uhynutých diviakov

j) Oplotenie nie je potrebné. Oplotenie sa však môže zachovať v súlade s hodnotením rizika zo strany príslušného orgánu.

3.1.6. Minimálne požiadavky na biologickú bezpečnosť pre poľovníkov a pre všetok personál, ktorý vyhl'adáva a manipuluje s kadávermi diviakov:

Kompetentné orgány by mali zabezpečiť; aby aspoň tieto aspekty boli zahrnuté zakaždým, keď sa koná lov na diviaču zver alebo manipuluje s mŕtvymi telami v oblastiach, ktoré sú pod obmedzeniami ako určuje Rozhodnutie 2014/709/EU alebo v rizikových oblastiach:

a) Malo by byť k dispozícii primerané množstvo zariadení na opracovanie jatočných tiel. Kde je to možné, pre každý poľovný revír by malo byť k dispozícii aspoň jedno vyhradené miesto schválené na opracovanie tiel pre každý poľovný revír. V prípade, že sa v poľovnom revíri nenachádza miesto na opracovanie tiel, potom sa má použiť miesto na opracovanie tiel v najbližšom poľovnom revíri.

Zariadenie na opracovanie tiel by malo byť chránené pred neoprávneným prístupom ľudí a

zvierat, vybavené vodou, dostatočnými účinnými dezinfekčnými prostriedkami a zariadeniami na zber odpadu.

- b) Každý poľovný revír by mal byť vybavený chladiacim boxom (alebo inak zabezpečiť uchovanie tiel ulovených diviakov až kým budú k dispozícii laboratórne výsledky).
- c) Telá ulovených diviakov by mali zostať v priestoroch poľovného revíru až kým budú k dispozícii laboratórne výsledky; iba s telami, ktoré majú negatívne výsledky môže byť ďalej manipulované. Za týmto účelom, je potrebná individuálna identifikácia ulovených tiel diviakov.
- d) Ulovený diviak nemôže byť vyvrhnutý v teréne; ulovený diviak by sa mal priniesť k vyhradenému schválenému miestu na opracovanie tiel tak, aby sa zamedzilo strate telesných tekutín (vrátane krvi).
- e) Po opracovaní (vyvrhnutí) diviaka by malo byť miesto a použité zariadenie (vrátane prepravných vozidiel) umyté a vydezinfikované schválenými dezinfekčnými prostriedkami.
- f) Vedľajšie živočísné produkty by sa mali pozbierať a spracovať v súlade s Nariadením (EC) č. 1069/2009.
- g) Pri manipulácii s telami diviakov by sa mali dodržiavať opatrenia biologickej bezpečnosti na zabránenie nožnej kontaminácie vozidiel, dvorov a domov.

4. Odber vzoriek od diviakov v členských štátoch podľa Rozhodnutia 2014/709/EÚ nasledovne:

- a) Princíp Princíp odberu vzoriek v celej krajine (v oblastiach, ktoré upravuje Rozhodnutie č. 2014/709/EU a v oblastiach bez výskytu toho istého členského štátu) by malo byť založené na posilnenom pasívnom monitoringu: všetky nájdené a choré diviaky musia byť testované na AMO metódou qRT-PCR. Ak sa v pásmach II a III podľa Rozhodnutia č. 2014/709/EU našla skupina mŕtvych diviakov súčasne na jednom mieste, môže byť odber vzoriek na PCR vyšetrenie združené na reprezentatívnu vzorku tejto skupiny.
- b) Dodatočný odber vzoriek (aktívny monitoring) z ulovených zvierat sa má vykonať ako stanovuje Rozhodnutie č. 2014/709/EU. V oblastiach uvedených v časti I Prílohy k Rozhodnutiu č. 2014/709/EU musia byť všetky ulovené zvieratá, ktoré majú byť premiestnené z tejto oblasti testované na AMO (qRT-PCR). V oblastiach časti II a III Prílohy k Rozhodnutiu č. 2014/709/EU sa musí vykonať odber vzoriek u všetkých ulovených a všetkých nájdených uhynutých zvierat (100% odber vzoriek a testovanie pomocou qRT-PCR). Zvieratá ulovené v týchto oblastiach by mali byť dodatočne testované na protilátky proti vírusu AMO.
- c) Od ulovených zvierat sa požadujú iba krvné vzorky (vzorky orgánov sa vyžadujú v prípade, že nie sú dostupné krvné vzorky).

5. Odstraňovanie kadáverov diviakov v členských štátoch podľa Rozhodnutia č. 2014/709/EU:

- a) Vyhľadávanie kadáverov a ich bezpečná likvidácia sa má vykonať aspoň v oblastiach uvedených v prílohe Rozhodnutia č. 2014/709/EU a v akejkoľvek rizikovej oblasti určenej kompetentným orgánom. Dosah tohto opatrenia je tým účinnejší, čím skôr po uhynutí sa odstráni kadáver zvierat'a.
- b) V prípade zistenia AMO v neinfikovaných oblastiach, by sa malo pasívne vyhľadávanie

kadáverov nahradit' aktívnym vyhľadávaním kadáverov profesionálmi. Rozsah infikovanej oblasti v ktorej sa má vykonať aktívne vyhľadávanie kadáverov diviakov určí kompetentný orgán.

- c) Likvidácia kadáverov sa má vykonať buď zakopaním, odvozom do kaliferického zariadenia alebo spálením (pod dohľadom kompetentných vetrinárnych orgánov). Na lokálnu dezinfekciu je možné použiť vhodné dezinfekčné prostriedky.

6. Pojmy a definície

Vnadenie: (prechodné kŕmenie diviakov): Prilákanie diviakov limitovaným množstvom potravy (napr. kukuricou) iba za účelom lovu, odchytu do pascí alebo usmrtenia. Maximálne množstvo potravy by nemalo presiahnuť 10 kg/km²/mesiac. Vnadenie by v žiadnom prípade nemalo predstavovať zdroj kŕmenia diviakov za účelom udržania populácie diviakov počas zimy.

Usmrtenie diviakov: poľovanie na diviakov za účelom zberu a kaliferického spracovania celých mŕtvych tiel diviakov (neprebíha žiadne jatočné opracovanie tiel).

Mŕtvy diviak: podľa úrovne rizika by sa s každým kadáverom diviaka malo zaobchádzať v súlade s týmto strategickým prístupom (napr. mŕtve diviaky v oblastiach bez výskytu alebo v infikovanej oblasti).

Telo diviaka: pojem telo sa vzťahuje na nájdené mŕtve zvieratá a ulovené zvieratá.

Riziko: Každá krajina by mala vykonať posúdenie rizika s cieľom vymedziť svoju vlastnú úroveň rizika.¹¹

Krmoviská pre iné druhy: (napr. voľne žijúce prežúvavce): Takéto krmoviská pre voľne žijúce prežúvavce by nemali byť prístupné pre diviaky. Krmivo by nemalo byť príťažlivé pre diviaky (napr. seno).

Chytanie do pasce: chytanie diviakov pomocou pascí

KLÚČOVÉ POSOLSTVÁ PRE KAMPANE NA ZVYŠOVANIE POVEDOMIA V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH,^{12 13}.

HLAVNÉ OPATRENIA NA PREVENCIU A VČASNÉ ODHAĽOVANIE AMO V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH BEZ VÝSKYTU AMO

Tabuľka, v ktorej sú zhrnuté odporúčania opísané v kapitole 3

Témy	Opatrenia pre oblasti bez výskytu	Opatrenia pre oblasti bez výskytu hraničiace s infikovanými oblasťami	Opatrenia na eradikáciu choroby	Opatrenia na kontrolu choroby	
Trvalé kŕmenie	Zakázané	Zakázané	Zakázané	Zakázané	
Vnadenie	Povolené	Povolené	Povolené	Povolené	
Lov	Cieľ	Zvýšiť lovecké úsilie na zníženie populácie diviakov	Intenzívny lov (maximálne lovecké úsilie)	Úplný zákaz lovu všetkých druhov kým sa nezníži fáza epidémie	Povolené, ale len na základe prísnych opatrení biologickej bezpečnosti dokončených na odber vzoriek na testovanie
	Miera úsilia	Zvýšenie poľovného vaku (kvantitatívne úsilie)	Hnané a sólo poľovačky	Likvidácia/usmrcovanie až po poklese epidémie	Usmrcovanie školenými poľovníkmi
	Metódy	Cieľové samice a nedospelé (kvalitatívne úsilie) obvyklými metódami lovu	Lov na najvyššej úrovni dosiahnuteľnej v tejto oblasti. Zapojenie súkromného/verejného sektora na dosiahnutie cieľa znížiť populáciu diviakov	Žiadne hnané poľovačky Po epidemiologickej fáze sa zníži lov na najvyššiu možnú dosiahnuteľnú úroveň v tejto oblasti. Zapojenie súkromného/verejného sektora na dosiahnutie cieľa znížiť populáciu diviakov	Lov na základe prísnych opatrení biologickej bezpečnosti dokončených na odber vzoriek na testovanie
	Spolupráca	Adresovaná príslušným orgánom v spolupráci so zodpovednou organizáciou na základe osobitných požiadaviek/právnych predpisov každej krajiny	Manažment diviakov a podpora prostredníctvom spolupráce príslušných orgánov (zahŕňajúce verejný a súkromný sektor) s cieľom dosiahnuť zníženie populácie, poľovníci sa považujú za súčasť stratégie	Manažment diviakov prostredníctvom dohľadu kompetentných orgánov (zahŕňajúce verejný a súkromný sektor) zamerané na dosiahnutie cieľa zníženia populácie, poľovníci sa považujú za súčasť stratégie	Manažment diviakov prostredníctvom dohľadu kompetentných orgánov (zahŕňajúce verejný a súkromný sektor) zamerané na dosiahnutie cieľa zníženia populácie, poľovníci sa považujú za súčasť stratégie
Biologická bezpečnosť	Propagovaná, podporovaná a udržiavaná prostredníctvom kompetentných orgánov	Všetko, čo je v stratégii	Všetko, čo je v stratégii	Vyžaduje sa počas lovu a odstraňovania tiel	

Obmedzenie oblastí	Nie	Manažment príslušným orgánom na základe posúdenia rizika a osobitných postupov	Oblasť s obmedzením Prístup len oprávnení zamestnanci v Prístup na poľnohospársku pôdu na základe výnimiek	Riadené príslušným orgánom podľa osobitných postupov
Chytanie do pascí	Lov a testovanie jatočného tela na osobnú spotrebu príslušným orgánom, ak je negatívne	Lov a testovanie jatočného tela na osobnú spotrebu príslušným orgánom, ak je negatívne	Usmrcovanie a testovanie príslušným orgánom	Utratenie a testovanie jatočného tela na osobnú spotrebu príslušným orgánom, ak je negatívne
Usmrcovanie/Likvidácia	Áno, je na príslušnom orgáne	Áno, je na príslušnom orgáne v spolupráci s inými príslušnými orgánmi	Povolené eradikovať po dosiahnutí endemickej fázy (po fáze epidémie) a pod dohľadom príslušného orgánu. V praxi sa nebudú vykonávať žiadne činnosti, kým sa nezníži a neidentifikuje epidemiologická krivka pomocou systému nepretržitého pasívneho dohľadu.	Áno
Oplotenie	Pre veľkoobjemové ploty pozri EFSA. Závisí od epidemiologických faktorov	Krajina môže rozhodnúť o vymedzení malých plôch s cieľom uľahčiť kontrolné opatrenia	V určených oblastiach. Včas postavené oplotenie na spomalenie rýchlosti choroby a predvídanie Epi-vlny. Určené na obmedzenie šírenia. V súlade so životným prostredím EÚ	Krajina sa rozhodne ponechať vymedzené malé plochy na uľahčenie kontrolných opatrení
Jatočné telá	Narábanie s jatočnými telami by mal riadiť príslušný orgán podľa osobitných postupov	Likvidácia všetkých tiel nájdených mŕtvych tiel diviakov	Likvidácia všetkých jatočných tiel	Likvidácia všetkých jatočných tiel
Dohľad	Podpora pasívneho dohľadu	Podpora pasívneho dohľadu	Podpora pasívneho dohľadu	Podpora pasívneho dohľadu

	Odobrať vzorky a testovať nájdené mŕtve diviaky na základe posúdenia rizika	Aktívne hľadkovanie na nájdenie mŕtveho diviaka a testovanie všetkých mŕtvych diviakov	Aktívne hľadkovanie na nájdenie mŕtveho diviaka a testovanie všetkých mŕtvych diviakov	Aktívne hľadkovanie na nájdenie mŕtveho diviaka a testovanie všetkých mŕtvych diviakov
	Výsledky testov maximálne v priebehu 48 – 72 hodín od odberu vzoriek	Výsledky testov maximálne v priebehu 48 – 72 hodín od odberu vzoriek	Výsledky testov maximálne v priebehu 48 – 72 hodín od odberu vzoriek	
Kľúčové údaje	Odobrať vzorky a testovať nájdené mŕtve diviaky	Na základe posúdenia rizika: odobrať vzorka a testovať nájdené mŕtve diviaky a testovať ulovené diviaky na zistenie vírusu AMO. Testovať všetky jatočné telá, ak je hodnotenie rizika vysoké.	Všetky nájdené mŕtve a usmrtené diviaky: odobrať vzorky a testovať Testovať všetky ulovené diviaky	Všetky nájdené mŕtve a usmrtené diviaky: odobrať vzorky a testovať Testovať všetky ulovené diviaky
Testovanie	Zisťovanie vírusu	Zisťovanie vírusu	Zisťovanie vírusu	Zisťovanie vírusu + protilátok

*WB : diviak

**CA : kompetentný orgán

Príloha IV

NÁRODNÉ AKČNÉ PLÁNY RIADENIA DIVIAKOV V SÚVISLOSTI S PREVENCIOU, KONTROLOU A ERADIKÁCIOU AMO

Podklad

AMO sa považuje za veľký a bezprecedentný problém zdravia zvierat, ktorému svet kedy čelil. Prevencia, kontrola a eradikácia AMO je pre EÚ veľkou prioritou, pretože predstavuje vážne riziko pre dôležité odvetvie chovu ošípaných, populácie diviakov a životného prostredia

Populácia diviakov vo viacerých regiónoch Európy sa v posledných desaťročiach výrazne zvýšila, čo zohráva dôležitú úlohu pri šírení a udržiavaní tejto choroby

Na riešenie tejto výzvy je nevyhnutné dobre koordinované vnútroštátne úsilie a úzka spolupráca. Takáto spolupráca, ktorá by mali zahŕňať príslušné vládne sektory zodpovedné za veterinárnu oblasť, poľnohospodárstvo, súkromný sektor (napr. poľnohospodári, poľovníci) a občiansku spoločnosť, musí byť koordinovaná s cieľom zabezpečiť účinnú prevenciu a reakciu na riziká AMO a zabrániť duplicitě úsilia.

Účel a cieľ

Hlavným cieľom a cieľom Národných akčných plánov v oblasti riadenia voľne žijúcich diviakov v súvislosti s prevenciou, kontrolou a eradikáciou AMO je zabezpečiť v rámci každého členského štátu koordinovaný prístup k prevencii, kontrole a eradikácii AMO a dlhodobým opatreniam súvisiacich s voľne žijúcimi diviakmi vzhľadom na riziko AMO.

Hlavné zásady

Zosúladenie so strategickým prístupom k riadeniu AMO v EÚ. Všetky členské štáty¹⁹ by v prípade potreby²⁰ mali mať do konca roka 2020 zavedené Národné akčné plány na manažment diviačej zveri v kontexte prevencie, kontroly a eradikácie AMO, ktoré sú v súlade so strategickým prístupom k riadeniu AMO pre EÚ a prispôsobené vnútroštátnym prioritám a špecifickým kontextom. Opatrenia prijaté v rámci strategického prístupu by mali byť zlučiteľné s veterinárnymi a environmentálnymi právnymi predpismi EÚ vrátane požiadaviek na ochranu prírody a riadne posúdené na základe vedeckých poznatkov, vplyvu a účinnosti.

Multi-sektorový prístup. Okrem sektoru riadenia zdravia zvierat alebo voľne žijúcej zveri by mali všetky ostatné sektory zmysel pre prijatie „príslušnosti“ k tomuto Plánu. Malo by byť ustanovené vedenie a manažment na zabezpečenie koordinácie strategického plánovania a zabezpečenie vykonávania činností. Do prípravy a vykonávania akčného plánu by sa mali zapojiť všetky príslušné sektory, a preto by mali zahŕňať aspoň:

- všetky príslušné ministerstvá (napr. poľnohospodárstvo, životné prostredie),
- príslušné veterinárne orgány,
- výskumné a akademické inštitúty,
- poľnohospodárske/poľovnícke/veterinárske organizácie,
- občianska spoločnosť.

Obdobie uplatňovania a pravidelné preskúmanie. Plán by mal predvídať dlhodobé opatrenia (2021-2025) a mal by sa každoročne revidovať s cieľom posúdiť a aktualizovať plán z hľadiska epidemiologickej situácie AMO, vedeckého vývoja, vplyvu a účinnosti.

Hlavné prvky plánu. Plán by mal obsahovať aspoň:

- Strategické ciele a priority.
- Opis vedeckých údajov usmerňujúcich opatrenia plánované v pláne, ak je to relevantné a ak sa líši od strategického prístupu k riadeniu AMO pre EÚ.
- Opis úloh a funkcií príslušných inštitúcií a zainteresovaných strán.
- Opis rozpočtového plánu, ak je to relevantné.
- Odhady populácie diviakov (vrátane zamerani na ročné poľovné vaky) v krajine alebo regióne na základe harmonizovaných metodík (ak a keď sú k dispozícii z vedeckých odporúčaní EFSA) alebo, ak neexistujú hodnotenia EFSA – iné metódy.
- Opis poľovníckeho manažmentu v rámci krajiny (napr. poľovné revíry, poľovnícke združenia, poľovnícke sezóny, špecifické metódy lovu a nástroje).
- Opis cieľov a prostriedkov na primerané zníženie výskytu diviakov, ak je to relevantné.
- Opis prebiehajúcich alebo plánovaných štúdií, experimentov alebo pilotných projektov na vymedzenie alternatívnych metód znižovania populácie diviakov, ak je to relevantné.
- Opis a prepojenie na vnútroštátne požiadavky biologickej bezpečnosti týkajúce sa lovu diviakov a príslušné opatrenia biologickej bezpečnosti (napr. ochrana pred voľne žijúcimi ošípanými) v prípade chovu ošípaných.
- Vykonávacie opatrenia a časový harmonogram.
- Komunikačná stratégia, súvisiace prepojenia a opis cielených informačných a školiacich kampaní o AMO pre poľovnícku spoločnosť v krajine s cieľom zabrániť zavlečeniu a šíreniu AMO prostredníctvom ľudského faktora.
- Spoločné programy spolupráce medzi odvetvím poľnohospodárstva a životného prostredia, ktoré zabezpečujú trvalo udržateľné manažment lovu, uplatňovanie zákazu doplnkového kŕmenia a poľnohospodárskych postupov zamerané na prevenciu, kontrolu a odstránenie AMO, ak je to relevantné.
- Cezhraničná spolupráca s inými členskými štátmi a/alebo tretími krajinami v oblasti riadenia diviakov.

Uverejnenie plánu. Plán by sa mal predložiť ostatným členským štátom v rámci Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá a v prípade potreby by sa mal uverejniť na internete na vnútroštátnej úrovni.